

«گاه شمار دفاع مقدس»*

تهیه و تنظیم: نبی‌اله روحی

مجموعه زیر، گاه‌شمار اجمالی دفاع هشت ساله جمهوری اسلامی ایران در مقابل تهاجم ارتش بعث عراق است. در این گاه‌شمار با رعایت ترتیب تاریخی وقایع و حوادث دوران دفاع مقدس سعی شده است تا عملیات‌های نظامی و وقایع سیاسی برجسته این ایام با توجه به مقاطع مختلف جنگ ایران و عراق ذکر گردیده تا خواننده با فراز و نشیب ۸ سال دفاع مقدس بطور اختصار آشنا شود.

مقطع اول: هجوم سراسری عراق و اشغال خاک ایران

در سی‌یکم شهریور ماه ۱۳۵۹ تهاجم همه‌جانبه ارتش عراق از سه جبهه جنوب میانی و شمال به جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. با شروع جنگ، جمهوری اسلامی ایران بدلیل عدم آمادگی ارتش کاملاً غافلگیر شد. از طرف دیگر سپاه نیز هنوز در بدو شکل‌گیری بوده و توان محدودش نیز در درگیری‌های داخلی در کردستان، گنبد و جریان خلق ترکمن درگیر شده بود. بنابراین جمهوری اسلامی ایران فاقد یک سازمان نظامی توانمند برای مقابله با تجاوز ارتش عراق بود. لذا عراق موفق شد بخش وسیعی از سرزمین‌های جمهوری اسلامی ایران را تحت اشغال خود در آورد.

- 59.6.27: مجمع ملی عراق تصمیم شورای فرماندهی این کشور مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ را تأیید کرد.
- 59.6.31: آغاز تهاجم رسمی ارتش عراق به جمهوری اسلامی ایران.
- 59.7.13: عراق به قطعنامه آتش‌بس شورای امنیت پاسخ مثبت گفت.
- 59.7.15: اعلام حمایت وزیر امور خارجه عربستان از کویت و بحرین و هر کشور دیگر حوزه

* این مطلب با استفاده از منابع و گاه‌شماری که توسط مرکز تحقیقات جنگ سپاه تهیه شده است، تألیف گردیده، بدین وسیله از آن برادران گرامی تشکر می‌گردد.

خلیج فارس

در صورت گسترش جنگ ایران و عراق.

- 59.7.16: شاه حسین بندر عقبه را در اختیار عراق قرارداد.
59.7.19: قذافی خواستار حمایت اعراب از ایران در جنگ جاری علیه عراق شد.
59.7.20: ایران اعلام کرد تا زمانیکه نیروهای عراقی در خاک ایران قرار دارند آتش بس یا مذاکره غیر

قـابل

قبول است.

- 59.7.21: سفیر شوروی اعلام کرد سیاست دولت متبوع وی در طول این جنگ حفظ بیطرفی بوده است.

59.8.3: اشغال خرمشهر توسط ارتش متجاوز عراق

59.8.7: ایران اعلام کرد که به هر اقدامی برای بازنگه داشتن تنگه هرمز دست خواهد زد.

59.8.7: سخنگوی کاخ سفید آمریکا اعلام کرد ماحاضریم برای شنیدن شروط ایران با آنان به مذاکره بپردازیم.

مقطع دوم: آزادسازی مناطق اشغالی توسط ایران

در این مقطع علاوه بر حملات چریکی و پارتیزانی، تعدادی نیز عملیات محدود و متوسط بر علیه ارتش عراق صورت گرفت. تعدادی از این عملیات بصورت کلاسیک در دوره ریاست جمهوری بنی صدر انجام شد که هیچگونه موفقیتی در بر نداشت. پس از خلع بنی صدر از ریاست جمهوری و فرماندهی کل قوا، زمینه حضور گسترده نیروهای انقلابی در صحنه تصمیم‌گیری جنگ فراهم شد و ارتش و سپاه توانستند با همکاری یکدیگر به مقابله با دشمن بپردازند. اولین گام در اجرای استراتژی آزادسازی مناطق اشغالی، شکستن حصر آبادان بود. این عملیات زمینه‌ساز آزادسازی خرمشهر گردید.

59.10.18: صدام از ایران خواست اختلافات دو کشور از راههای مسالمت‌آمیز حل شود.

59.10.27: عراق ۶۰ فروند میراژ اف یک ساخت فرانسه را دریافت کرد.

59.6.27: دیدار هنری کسینجر از بغداد و ملاقات با صدام حسین.

59.11.2: اعلام نظر ایران مبنی بر عدم شرکت در کنفرانس سران کشورهای اسلامی.

59.11.9: حافظ اسد عراق را بخاطر شروع جنگ با ایران مورد سرزنش قرارداد.

59.12.11: هیأت اعزامی کنفرانس طایف وارد تهران شد.

60.2.2: ورود هیأت صلح منتخب غیر متعهدها به تهران

60.3.20: برکناری بنی صدر از فرماندهی کل قوا توسط حضرت امام خمینی (ره)

60.3.21: عملیات فرمانده کل قوا در جبهه دارخوین.

- 60.4.1: عزل بنی‌صدر از ریاست جمهوری
- 60.4.21: ملاقات اولاف پالمه فرستاد ویژه سازمان ملل با آقای هاشمی
- 6â.5.15: اخراج سفیر فرانسه از ایران
- 6â.5.28: ایران - لیبی و الجزایر در اوپک هماهنگ شدند.
- 6â.6.24: سفر آقای هاشمی به کره شمالی
- 6â.7.5: عملیات ثامن‌الائمه در شمال آبادان که منجر به خروج شهر آبادان از محاصره دشمن گردید.
- 6â.8.19: انعقاد قرارداد تسلیحاتی میان عراق و فرانسه به مبلغ یک میلیارد دلار
- 6â.9.8: انجام عملیات طریق‌القدس و آزادسازی شهر بستان
- 6â.9.2â: عملیات مطلع‌الفجر در منطقه گیلانغرب و سرپل ذهاب
- 6â.1â.6: تقاضای عربستان از کشورهای منطقه برای حمایت کامل از عراق در برابر ایران
- 6â.12.11: عزیمت اولین گروه از نیروهای نظامی اردن به جبهه جنگ عراق علیه ایران
- 6â.12.6: ریگان اعلام کرد عراق از لیست کشورهای تروریست خارج شده است.
- 61.1.2: انجام عملیات فتح‌المبین در غرب دزفول و شوش توسط رزمندگان اسلام که منجر به آزادی
- منطقه‌ای بوسعت ۲۵۰۰ کیلومتر مربع گردید.
- 61.1.7: صدام به دنبال موفقیت عملیات فتح‌الملین تقاضای آتش‌بس کرد.
- 61.1.3â: رژیم عراق با مصر روابط برقرار کرد.
- 61.1.15: ابوغازاله از آمریکا برای خنثی کردن نتایج پیروزی ایران بر عراق درخواست کمک کرد.
- 61.2.1â: انجام عملیات بیت‌المقدس در غرب کارون، جنوب غربی اهواز و شمال خرمشهر
- 61.3.1: واینبرگر اعلام کرد آمریکا مایل است جنگ بصورتی پایان یابد که منجر به نائباتی منطقه نشود.
- 61.3.3: آزادسازی خرمشهر بدنبال اجرای عملیات بیت‌المقدس توسط رزمندگان اسلام
- 61.3.4: حسنی مبارک اعلام کرد می‌خواهد نیرو به عراق اعزام کند.
- 61.3.4: نگرانی فرانسه از تحولات جنگ
- 61.3.5: تقاضای صدام از تمام کشورهای عربی برای کمک در جنگ علیه ایران.
- 61.3.5: درخواست ژاپن برای اتمام فوری جنگ

مقطع سوم: تعقیب و تنبیه متجاوز

در این مقطع بدنبال اتخاذ استراتژی تنبیه متجاوز و انجام عملیاتهای رمضان و والفجر مقدماتی که نتایج دلخواه را در پی نداشت، جمهوری اسلامی ایران تلاش زیادی در جهت تجدید روند سال ۶۱ به عمل آورد، لیکن بدلایلی از جمله عدم رشد سازمان رزم نیروهای خودی مانع جدی برای اقدام لازم در مقابل ارتش عراق بود. عراق با دفع عملیات رمضان تدریجاً خود را باز یافت و در یک مقطع زمانی کوتاه موفق به تحکیم خطوط دفاعی خود در جبهه‌های جنوب گردید و با بکارگیری سلاح شیمیایی و تسلیحات وارداتی از کشورهای پشتیبان، فشار مضاعفی را بر جبهه خودی وارد آورد. در این مقطع عملیاتهای مهم خیر و بدر انجام شد که با موفقیت‌هایی قرین گردید. در این عملیاتها رژیم عراق با توجه به عدم توانایی ارتش در به عقب راندن رزمندگان اسلام، دستور استفاده از سلاحهای شیمیایی را صادر کرد و مناطق مسکونی ایران را مورد حمله هوایی و موشکهای دوربرد قرار داد. پس از اجرای عملیات خیر، تغییر و تحولاتی در جنگ روی داد که قسمت اعظم آن فشار اقتصادی و تحریم فروش سلاح به ایران و تقویت عراق با تکنولوژی پیشرفته بود. متعاقباً عراق به منظور تحت الشعاع قراردادن پیروزیهای نظامی ایران، با دست یازیدن به جنگ نفتکشها در خلیج فارس، سعی کرد تا با به ضعف کشاندن بنیه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مقدمات تأثیرگذاری آن بر روی جنگ را فراهم آورد. علاوه بر این، تحریم فروش سلاح به ایران توسط غرب و همزمان با آن، براندازی موجهای تبلیغاتی در این زمینه نیز قابل ذکر است. انجام عملیات بدر نیز عراق را به عکس‌العمل غیر از آنچه تا آن زمان در جنگ مرسوم بود، واداشت بدین معنی که همزمان با عملیات، حملات هوایی خود را به تهران آغاز کرد. دشمن در واقع هدفی را که از براندازی جنگ نفتکشها در خلیج فارس داشت، با تهاجم به شهرهای غیرنظامی دنبال نمود. از سوی دیگر نیز جمهوری اسلامی ایران با بکارگیری موشکهای دوربرد برای اولین بار مرکز حکومتی رژیم متجاوز عراق را هدف قرار داد.

61.4.23: عملیات رمضان در شرق بصره

61.6.3â: اخطار حضرت امام به گردهمایی دولتهای منطقه

61.7.9: عملیات مسلم بن عقیل در غرب سومار

61.7.11: عربستان سعودی خواستار پشتیبانی اعراب از عراق شد.

61.7.12: تقاضای نمیری حاکم سودان برای اعزام نیرو به عراق

61.7.13: صدور قطعنامه شورای امنیت علیه ایران

61.7.16: مذاکرات سعدون حمادی و شولتز در نیویورک پیرامون جنگ ایران و عراق

61.7.17: شوروی خواستار اتمام جنگ شد.

61.11.1â: فروش تانک از سوی چین به عراق

- 61.11.1â: عملیات محرم در منطقه شرفانی، زبیدات و بیات
- 61.11.18: عملیات والفجر مقدماتی در منطقه فکه- چزابه
- 61.11.2â: تصمیم عربستان به پرداخت وام ۶ میلیارد دلاری به عراق
- 61.11.23: سفر وزیر خارجه فرانسه به عراق
- 61.12.1: تشکیل کنفرانس شورای همکار خلیج فارس
- 61.12.2: شورای امنیت سازمان ملل خواستار آتش‌بس فوری میان ایران و عراق شد.
- 61.12.17: مشاور امنیت ملی ریگان: آمریکا در جنگ جانب عراق را گرفته است
- 62.1.22: امام: رفتن در خاک عراق هجوم به عراق نیست دفاع از اسلام و کشور اسلامی است.
- 62.1.28: اردن ۶۵ میلیون دلار وام در اختیار عراق قرار داد.
- 62.3.23: شورای همکاری خلیج فارس نیروی واکنش سریع تشکیل می‌دهد.
- 62.4.22: درخواست توسعه روابط عراق و آمریکا از سوی صدام
- 62.7.17: تحویل سوپر استانداردهای فرانسوی به عراق
- 62.7.3â: عملیات والفجر - ۴ در شمال مریوان و پنجوین
- 62.8.9: رد قطعنامه اخیر شورای امنیت از سوی ایران
- 62.8.3â: سفر نماینده ویژه ریگان به بغداد
- 62.1â.8: اعلام عدم شرکت ایران در اجلاس سران کنفرانس اسلامی
- 62.12.3: آغاز عملیات ویژه خیبر در هورالهویزه و جزایر مجنون که منجر به آزادسازی جزایر مجنون گردید.
- 62.12.7: اخطار رئیس مجلس به شوروی در مورد عراق
- 62.12.11: بمباران شیمیایی در جبهه‌ها توسط عراق
- 63.1.6: رئیس جمهور: امسال را به فضل الهی سال پیروزی جنگ اعلام می‌کنیم.
- 63.3.7: وزیر خارجه فرانسه: جنگ عراق و ایران تنها موردی است که در آن آمریکا و شوروی بطور مشترک تلاش می‌کنند.
- 63.3.12: رد قطعنامه شورای امنیت از طرف ایران
- 63.3.17: سقوط یک فروند جنگنده ایران توسط هواپیماهای سعودی
- 63.4.25: حمله نیروهای بعثی در منطقه هورالهویزه در هم شکست.
- 63.7.26: حمله نیروهای عراق در شمال غربی خرمشهر به شدت سرکوب شد.

- 63.8.3: تشکیل جلسه سازمان کنفرانس اسلامی برای پایان دادن به جنگ.
- 63.9.6: از سرگیری روابط رسمی آمریکا و عراق
- 63.11.6: طرح صلح مشترک شورای همکاری خلیج فارس و اروپا ارائه گردید.
- 63.11.1â: موافقت آمریکا با اعطاء وام ۴۷ میلیون دلاری به عراق.
- 63.11.11: کاهش قیمت نفت
- 63.12.2â: آغاز عملیات بدر توسط رزمندگان اسلام در شرق رودخانه دجله
- 63.12.25: درخواست آمریکا از ایران مبنی بر حل اختلافات از راه مذاکره
- 63.12.25: در پی انجام سیاست مقابله به مثل از سوی ایران، اولین موشک زمین به زمین به سمت بغداد پرتاب شد.
- 63.12.5: درخواست انگلیس برای برقراری آتش بس در جنگ از سازمان ملل
- 63.12.26: درخواست طارق عزیز از شورای امنیت سازمان ملل برای پایان جنگ
- 63.12.26: پاسخ مثبت ایران مبنی بر متوقف کردن حملات به مناطق مسکونی
- 63.12.28: ورود حسنی مبارک به بغداد.
- 63.12.3â: اولین حمله موشکی ایران به شهر کرکوک
- 64.1.1: اعزام هیات صلح به دو کشور ایران و عراق از سوی راجیوگانندی
- 64.1.3: توافق دو ابرقدرت در حمایت از عراق مبنی بر جلوگیری از شکست عراق در جنگ
- 64.1.6: طارق عزیز: با صلح کامل یا ادامه جنگ شهرها و نفتکشها
- 64.1.6: تونس و عمان خواستار خاتمه فوری جنگ شدند.
- 64.1.8: مخالفت سوریه لیبی - الجزایر و یمن با قطعنامه شورای وزرای اتحادیه عرب مبنی بر حمایت از عراق.
- 64.1.1â:
- 64.2.7: شیمیایی، خودداری از حمله به کشتی های تجاری و حفظ امنیت خطوط هوایی بین المللی
تأیید بکارگیری سلاحهای شیمیایی از سوی عراق بر علیه ایران از سوی نماینده دبیر کل سازمان ملل
- 64.2.23: کوششهای شوروی و کویت برای پایان دادن به جنگ
- 64.2.23: ارائه پیشنهادی جدید از سوی هند - الجزایر و فرانسه برای پایان دادن به جنگ.
- 64.2.23: درخواست کمک کویت از آمریکا در صورت حمله ایران به این کشور
- 64.2.25: اعلام آمادگی فرانسه برای فروش ۴۰ تا ۵۰ فروند میراژ ۲۰۰۰ به عراق
- 64.2.29: رد پیشنهاد سعود الفیصل وزیر خارجه عربستان برای میانجیگری در جنگ از سوی ایران.
- 64.3.1: کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس یک طرح میانجیگری برای پایان دادن به

جنگ

را تهیه و تدوین کردند.

- 64.3.5: آغاز مجدد جنگ شهرها از سوی عراق
- 64.3.7: اصابت موشک زمین به زمین ایران به بغداد
- 64.3.18: بازگرداندن ۵ سوپر استاندارد از سوی عراق به فرانسه پس از ناکامی عراق در استفاده از آنها.
- 64.3.25: اصابت آخرین موشک در دور جدید جنگ شهرها به بغداد.
- 64.4.1: سفر آقای هاشمی به لیبی، سوریه، چین و ژاپن.
- 64.4.16: رد سه پیشنهاد شورای امنیت سازمان ملل متحد توسط ایران
- 64.5.3: ورود اولین بخش از محموله ۴۸ فروند هلی‌کوپتر بل ۲۱ امریکایی به عراق.
- 64.5.5: موافقت لیبی با ارسال موشکهای زمین به زمین و موشکهای ضد هوایی به ایران.
- 64.5.13: آغاز مجدد حمله به نفتکشها از سوی عراق
- 64.5.31: بیانیه کنفرانس فوق‌العاده سران عرب و درخواست کشورها برای قبول آتش بس
- 64.5.31: درخواست آمریکا مبنی بر برقراری آتش بس و رد راه‌حل نظامی برای پایان جنگ
- 64.6.27: صدور حکم حضرت امام (ره) مبنی بر تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی و دریایی سپاه
- 64.7.7: امضاء قرارداد خرید ۴۰ فروند موشک زمین به زمین بین ایران و چین
- 64.8.1â: شروع حملات مجدد عراق به جزیره خارک
- 64.9.25: سفر صدام به مسکو
- 64.9.3â: موافقت شوروی برای ارسال تسلیحات بسیار پیشرفته به عراق
- 64.1â.17: اعلام بیطرفی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در جنگ ایران و عراق
- 64.11.15: شروع حملات هوایی عراق به جزایر و لوله‌های نفتی و کشتیهای نفتکش

مقطع چهارم: تحمیل شرایط خودی به دشمن از طریق کسب یک پیروزی

در این مقطع جمهوری اسلامی ایران برای دستیابی به هدف خود اقدام به طراحی و اجرای عملیات موفقیت‌آمیز و الفجر ۸ در منطقه فاو نمود. منطقه فاو علاوه بر برخورداری از مشخصه‌های لازم برای حفظ و نگهداری در مقابل پاتک‌های ارتش عراق، دارای ویژگیهای لازم جهت تأثیرگذاری بر روند تحولات سیاسی - نظامی جنگ بود. بدنبال موفقیت این عملیات و فتح فاو به دست رزمندگان اسلام، توازن سیاسی و نظامی به سود جمهوری اسلامی ایران تغییر کرد. شورای امنیت سازمان ملل، متعاقب تحولات و تغییر توازن به سود ایران، اقدام به صدور قطعنامه ۵۸۲ نمود که عملاً

به سود عراق موضعگیری نموده بود. شوروی، شورای همکاری خلیج فارس، آمریکا و غرب، به نحو فزاینده‌ای نگرانی خود را بروز دادند. از اینرو شوروی و آمریکا بلافاصله پس از فتح فاو، مساعدت خود را به عراق جهت حمله به مناطق مسکونی و مراکز صنعتی و اقتصادی ایران افزایش دادند. از سوی دیگر قیمت نفت تا مرز ۵/۵ دلار در هر بشکه سقوط کرد.

در سال ۶۵ جمهوری اسلامی ایران در صدد برآمد که با دستیابی به یک پیروزی دیگر مانند فتح فاو جنگ را به نقطه روشنی برساند. از این رو عملیات کربلای ۴ در شلمچه طرحریزی و اجرا گردید ولی با توجه به افزایش کمکهای اطلاعاتی آمریکا به عراق و اطلاع عراق از اهداف عملیات کربلای ۴، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی طی یک ابتکار عمل، متعاقب اجرای عملیات کربلای ۴، عملیات کربلای ۵ را طرحریزی و اجرا نمود که دارای پیامدهای زیادی بود، از جمله افزایش کمکهای آمریکا و شوروی و برخی کشورهای عربی و اروپایی به عراق، سردی روابط ایران با سوریه و لیبی و تشدید فشارهای روانی، سیاسی و اقتصادی بر جمهوری اسلامی ایران.

64.11.2â: آغاز عملیات والفجر ۸ توسط رزمندگان اسلام و فتح فاو

64.11.24: درخواست دبیرکل سازمان ملل از آمریکا و شوروی مبنی بر استفاده از نفوذ خود در پایان دادن

به جنگ عراق و ایران

64.11.26: محکومیت ایران توسط کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و دیگر کشورهای عربی و حمایت

لیبی و سوریه از ایران.

64.11.26: تأیید موضع ایران توسط کشورهای بلوک شرق (بلغارستان، یوگسلاوی و رومانی)

64.11.29: سخنگوی وزارت خارجه آمریکا گفت هرگونه گسترش جنگ ایران و عراق به کشورهای بیطرف در منطقه تهدیدی عمده برای منافع امریکاست.

64.11.29: آغاز حملات هوایی عراق به جزایر نفتی ایران

64.12.1: اعلام استفاده عراق از سلاحهای شیمیایی در جبهه‌های جنگ توسط رسانه‌های غربی

64.12.1: دیدار ریچارد مورفی با طارق عزیز پیرامون جنگ عراق و ایران

64.12.6: صدور قطعنامه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق بدون ذکر نام متجاوز و اعلام انزجار از ادامه جنگ. (قطعنامه ۵۸۲)

64.12.7: وزارت خارجه ایران قطعنامه شورای امنیت را به لحاظ موضعگیری صریح و قاطع در مورد تعیین متجاوز فاقد اراده سیاسی لازم دانست.

64.12.7: عملیات والفجر ۹ در شرق سلیمانیه عراق

- 64.12.15: آغاز استراتژی دفاع متحرک توسط ارتش عراق
- 65.1.1â: سقوط سرسام‌آور قیمت نفت.
- 65.1.16: محکومیت عراق به علت کاربرد سلاحهای شیمیایی توسط ایتالیا
- 65.1.26: پیشنهاد عربستان به ترکیه برای قطع تجارت با ایران
- 65.1.27: تشکیل هفتمین اجلاس وزرای خارجه کشورهای غیرمتعهد جهت بررسی جنگ ایران و عراق
- 65.2.26: تصرف شهر مهران توسط ارتش متجاوز عراق
- 65.2.27: آغاز جنگ شهرها
- 65.3.18: تهدید ایران بر مسدود کردن تنگه هرمز
- 65.4.9: عملیات کربلای ۱ و آزادسازی مهران و شکست استراتژی دفاع متحرک عراق
- 65.4.1â: حملات موشکی ایران به تأسیسات نفتی کرکوک
- 65.5.15: تلاش کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس برای پایان دادن به جنگ
- 65.5.16: انگلیس از سوی بازار مشترک اروپا خواستار پایان جنگ شد.
- 65.5.19: قطعنامه کنفرانس سران عرب خواستار پایان جنگ شد و پافشاری ایران برای ادامه جنگ را محکوم نمود.
- 65.5.22: اولین حمله موشکی ایران پس از یکسال به بغداد
- 65.6.9: مسکو از پیشنهادات صلح صدام برای پایان جنگ پشتیبانی کرد.
- 65.7.17: قطعنامه جدیدی از سوی شورای امنیت سازمان ملل به تصویب رسید.
- 65.8.14: افشای ماجرای مک فارلین توسط آقای رفسنجانی
- 65.9.1: رئیس جمهور امریکا مسئولیت تماسهای محرمانه با ایران را بر عهده گرفت.
- 65.9.1â: گسترش حملات نیروی هوایی عراق به تأسیسات نفتی ایران و مناطق مسکونی.
- 65.9.16: تشدید تنش در خلیج فارس بر اثر حملات متقابل ایران در برابر حملات عراق
- 65.9.18: استفاده ایران از موشکهای دورپرواز زمین به زمین علیه عراق
- 65.9.23: حمله هوایی عراق به شهر تهران
- 65.9.25: ایجاد خط مستقیم بین واشنگتن - بغداد و کمکهای اطلاعاتی سیا به عراق
- 65.9.26: تحویل ۴۵ تا ۶۰ فروند میراژ ۲۰۰۰ به عراق از سوی فرانسه

- 65.1.1.3: آزادی شهر سنگا و عراق توسط کردهای مخالف دولت عراق
- 65.1.1.3: عملیات کربلای ۴ در غرب اروندرود و جنوب خرمشهر
- 65.1.1.8: سفر صدام به عربستان
- 65.1.1.1: تصویب بهای ۱۸ دلار در هر بشکه نفت از سوی اجلاس اوپک
- 65.1.1.1: کمکهای تسلیحاتی جدید شوروی به عراق
- 65.1.1.13: کمک کویت به عراق با آزادکردن عبور خلبانان عراق از فضای جزیره بویان
- 65.1.1.19: عملیات کربلای ۵ در جبهه جنوب و در محور شلمچه واقع در شرق بصره که منجر به انهدام ۸۱ تیپ و گردان مستقل عراقی و آسیب کلی ۳۴ تیپ و گردان منتقل گردید.
- 65.11.1: رژیم عراق کلیه عراقیهای ۱۴ تا ۳۵ ساله را به خدمت فرا خواند.
- 65.11.6: تشکیل کنفرانس سران اسلامی در کویت بدون حضور ایران درباره جنگ ایران و عراق
- 65.11.21: اعزام سپاه یکصد هزار نفری حضرت مهدی (عج) به جبهه‌های نبرد.
- 65.11.3: تأیید کمک اطلاعاتی آمریکا به عراق توسط واینبرگر
- 65.12.7: درخواست ریگان برای پایان جنگ طی یک بیانیه
- 65.12.9: درخواست آمریکا از چین برای عدم ارسال اسلحه به ایران
- 65.12.9: ارسال ۲۴ فروند میگ ۲۹ شوروی به عراق
- 65.12.9: درخواست دبیرکل سازمان ملل برای خاتمه قطعی عملیات نظامی علیه مراکز غیرنظامی.
- 65.12.16: سردی روابط ایران با سوریه و لیبی پس از احتمال پیروزی ایران در جنگ
- 66.1.2: وزیر دفاع آمریکا: آمریکا نمی‌خواهد که ایران در جنگ با عراق برنده شود.
- 66.1.3: تقویت حضور آمریکا در خلیج فارس
- 66.1.4: هاشمی رفسنجانی: اگر آمریکا بخواهد در خلیج فارس مداخله کند امنیتش در همه جای دنیا به خطر خواهد افتاد.
- 66.1.18: عملیات کربلای ۸ در منطقه شلمچه واقع در شرق بصره
- 66.1.2: عملیات کربلای ۹ در منطقه قصر شیرین
- 66.1.25: شوروی اعلام کرد آماده است برای جلوگیری از حملات ایران یک اسکورت مسلح دریایی در اختیار کویت قرار دهد.
- 66.2.3: هاشمی رفسنجانی: ایران انتظار ندارد روابط با آمریکا تا روز قیامت بصورت قبل باقی بماند.
- 66.3.1: تحریم موقت خلیج فارس توسط کشتی‌های ژاپنی و صاحبان نفتکش‌ها.
- 66.3.4: آلمان، عراق را آغازگر جنگ اعلام کرد.

- 66.3.4: تشکیل نیروهای ضربت توسط امریکا در منطقه خلیج فارس
- 66.3.6: برخورد کشتی روسی در خلیج فارس با مین و اعتراض روسها به ایران
- 66.3.9: اعزام سه مین‌روب توسط شوروی به خلیج فارس به دعوت امریکا.
- 66.3.1â: تصویب طرح تقویت حضور نظامی امریکا در خلیج فارس
- 66.3.15: تلاش امریکا برای تحریم تسلیحاتی ایران جهت پایان جنگ
- 66.3.2â: اجلاس سران ۷ کشور صنعتی جهان در خصوص جنگ ایران و عراق
- 66.3.22: استقبال ایران از پیشنهاد سران ۷ کشور صنعتی برای پایان دادن به جنگ خلیج فارس
- 66.3.27: میانجیگری گسترده شوروی بین ایران و عراق برای پایان جنگ
- 66.3.3â: رد شرطهای پایان جنگ ایران از سوی عراق
- 66.3.3â: آغاز دوباره حملات عراق به نفتکش‌ها پس از توقف یک ماهه

مقطع پنجم: ورود رسمی نظام بین‌الملل در جنگ

موفقیت‌های جمهوری اسلامی ایران و احتمال پیروزی نظامی قریب‌الوقوع آن، دنیا را به این نتیجه رساند که راه‌های به پایان رساندن جنگ را با تصویب قطعنامه ۵۹۸ هموار سازد. زمینه‌های تصویب این قطعنامه پس از پیروزی عملیات کربلای ۵ چیده شد. بدنبال این عملیات بود که غرب و شرق قطعنامه‌ای را که در آن برای اولین بار به نظرات ایران توجه شده بود، تصویب کردند. جمهوری اسلامی ایران کوشید پذیرش قطعنامه را منوط به رفع ابهام آن کرده و منافع ایران را در آن صراحت بخشد. لیکن دنیا حاضر به اعتراف صریح به حقوق جمهوری اسلامی نشد بلکه با حضور مستقیم نظامی در خلیج فارس و ورود نظام بین‌الملل در جنگ، کوشید قطعنامه را به ایران تحمیل کند. در این مقطع اولین برخورد مسلحانه ایران و آمریکا در خلیج فارس به وقوع پیوست و هواپیمای مسافربری ایران از سوی ناو جنگی آمریکا مورد اصابت قرار گرفت.

- 66.4.2: طرح قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل برای خاتمه جنگ
- 66.4.3,2: عملیات نصر ۴ و ۵ در استان سلیمانیه عراق
- 66.4.8: قرارداد فروش ۲۰۰ فروند موشک به‌هنگام دیدار آقای هاشمی از چین به امضاء رسیده است.
- 66.4.11: ارائه طرح پنج ماده‌ای از سوی ایران در مورد پایان جنگ تحمیلی
- 66.4.14: شوروی خواستار خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس شد.
- 66.5.1: اعلام شرایط پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران
- 66.5.2: اصابت نفتکش عظیم بریجستون با یک مین دریایی

- 66.5.14: دست‌یابی عراق به موشک‌های جدید با برد زیاد
- 66.5.14: حمایت ایران از طرح مسکو جهت خروج ناوهای خارجی از خلیج فارس
- 66.5.18: تحریم خرید نفت ایران توسط فرانسه
- 66.5.21: ایران از رد کامل قطعنامه ۵۹۸ خودداری کرد.
- 66.6.1: از سرگیری حملات عراق به هدفهای اقتصادی ایران
- 66.6.3: کاهش بیسابقه قیمت نفت
- 66.6.31: حملات هوایی وسیع عراق به مراکز اقتصادی و نفتی و مناطق مسکونی
- 66.7.17: اولین برخورد مسلحانه ایران و آمریکا در خلیج فارس
- 66.7.27: حمله چهار ناوشکن نیروی دریایی آمریکا به دو سکوی نفتی رشادت و رسالت.
- 66.7.31: شلیک موشک از طرف ایران به اسکله الاحمدی
- 66.8.23: اعلام دستورالعمل ده ماده‌ای شورای عالی پشتیبانی جنگ برای یکسره کردن سرنوشت عراق
- 66.8.24: عملیات نصر ۸ و نصر ۹ در ماووت و حاج‌عمران
- 66.8.25: عملیات ظفر ۳ در منطقه دربندیجان عراق با همکاری معارضین عراقی
- 66.8.28: عملیات ظفر ۴ در استان دهوک عراق با همکاری معارضین عراقی
- 66.9.2: قضای: باید فشارها علیه ایران ادامه یابد تا جنگ را متوقف کند.
- 66.11.1: اعضای دائمی شورای امنیت در زمینه چارچوب تحریم فروش اسلحه به ایران به توافق رسیدند.
- 66.12.8: شروع مرحله جدید جنگ شهرها با حمله عراق به حومه تهران
- 66.12.16: سفیر ایران در سازمان ملل اعلام کرد جمهوری اسلامی ایران اجرای قطعنامه ۵۹۸ را می‌پذیرد.
- 66.12.22: عملیات والفجر ۱۰ و آزادسازی شهر حلبچه
- 66.12.23: شروع مجدد جنگ شهرها
- 67.1.3: بمباران شیمیایی حلبچه توسط عراق
- 67.1.4: عملیات بیت‌المقدس ۴ در منطقه عمومی دربندیجان
- 67.1.21: از سرگیری مجدد جنگ شهرها
- 67.1.25: برخورد رزمناو آمریکایی با مین در خلیج فارس
- 67.1.26: محکوم شدن استفاده عراق از سلاحهای شیمیایی از سوی محافل و کشورهای مختلف

مقطع ششم: ظهور عقب‌ماندگیهای اساسی خودی در جنگ

در این مقطع ارتش عراق به لحاظ دریافت انواع کمکهای تسلیحاتی و اقتصادی از هم پیمانان خود از قبیل

امریکا، شوروی، آلمان، انگلیس و فرانسه و از سوی دیگر محاصره اقتصادی و اعمال فشار سیاسی بر ایران، از برتری چشمگیری نسبت به جمهوری اسلامی ایران برخوردار بود. تلاش قدرتهای بزرگ برای فشار بیشتر به ایران جهت جلوگیری از موفقیت چشمگیر در جنگ و عدم تأمین نیازمندیهای لازم جهت پیشرفت و ادامه موفقیت آمیز جنگ، آثار عقب ماندگیهای اساسی خودی در جنگ آشکار می شود و ارتش عراق موفق می شود همزمان با حملات آمریکا به سکوهای نفتی ایران، فاو را تصرف نماید و با تغییر موازنه جنگ، طی تحرکات بعدی مواضع از دست داده را پس بگیرد. در چنین شرایطی قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل از سوی جمهوری اسلامی ایران مورد پذیرش قرار گرفت.

- 67.1.28: باز پس گیری فاو توسط عراق
- 67.1.29: حمله امریکا به دو سکوی نفتی رشادت و سلمان و ناو ایرانی جوشن و سهند و سیلان
- 67.1.30: اعلام حمایت انگلستان از حملات امریکا در خلیج فارس
- 67.1.31: از سرگیری روابط دیپلماتیک ایران و فرانسه
- 67.1.31: اعلام توقف دور جدید جنگ شهرها از طرف عراق
- 67.2.6: قطع روابط عربستان با ایران
- 67.2.24: اعلام استراتژی جدید نظامی عراق مبنی بر پاسخ دادن سریع به حملات ایران و جلوگیری از تمرکز نیروهای ایرانی .
- 67.2.28: عملیات بیت المقدس ۶ در منطقه عمومی سلیمانیه
- 67.3.4: حمله عراق در شلمچه
- 67.3.12: انتصاب آقای هاشمی به جانشینی فرماندهی کل قوا و تشکیل ستاد فرماندهی کل
- 67.3.24: عملیات بیت المقدس ۷ در منطقه شلمچه
- 67.3.24: تک عراق به ماووت
- 67.3.29: تصرف مهران توسط منافقین
- 67.3.30: تصرف ماووت توسط عراق
- 67.4.4: حمله عراق به جزیره مجنون
- 67.4.5: استقرار نیروهای عراق در جاده اهواز - خرمشهر
- 67.4.11: بیانیه شورای عالی پشتیبانی جنگ مبنی بر ادامه جنگ تا پیروزی
- 67.4.12: حمله ناو امریکایی به یک فروند هواپیمایی مسافربری ایران در خلیج فارس و کشته شدن ۲۹۰ مسافر سرنشین هواپیما.

- 67.4.16: تصمیم به عقب‌نشینی از حلبچه از سوی ایران
- 67.4.18: اطلاعیه ستاد فرماندهی کل قوا جهت بسیج عمومی جهت حضور در جبهه
- 67.4.19: درخواست مبارک و شاه‌حسین از ایران جهت پذیرش قطعنامه
- 67.4.20: تصرف کلیه مناطق شمالی عراق توسط ارتش عراق
- 67.4.23: اشغال مناطق عین‌خوش، زبیدات، شراهانی، دهلران توسط ارتش عراق
- 67.4.23: حجت‌السلام هاشمی: ناچار باید تغییراتی جدی در برنامه جنگ و دفاع خودمان بدهیم.
- 67.4.25: درخواست خروج بوش از ولایتی جهت پذیرش قطعنامه شورای امنیت
- 67.4.27: پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران

مقطع هفتم: مقاومت رزمندگان اسلام و کسب پیروزی

ارتش عراق با مشاهده ضعف و رکود در جبهه خودی، همانند مقطع آغازین جنگ تحمیلی، مجدداً در جنوب دست به حمله زد و با بکارگیری ۱۳ لشکر در منطقه شمال خرمشهر و جنوب اهواز خود را به جاده اهواز - خرمشهر رساند و تلاش گسترده‌ای را طی سه روز جهت تصرف خرمشهر انجام داد که با حضور گسترده مردم در جبهه‌ها و نبرد شدید توسط رزمندگان اسلام تا مرز عقب‌رانده شد. این حرکت مجدداً تکرار شد و دشمن در سه روز دو بار دیگر برای تصرف خرمشهر اقدام نمود و هر دو بار توسط سپاه عقب‌زده شد. حمله منافقین نیز که با پشتیبانی ارتش عراق در منطقه باختران شروع شده بود طی یک نبرد سه روزه توسط رزمندگان اسلام، سرکوب شد و منافقین ضمن تن دادن به

انهدامی سنگین تا میسر عقب‌رانده شدند. بدنبال عکس‌العمل پر قدرت رزمندگان اسلام در جبهه‌های جنوب و میانی، عراق آتش‌بس را پذیرفت.

- 67.4.31: حمله عراق به خرمشهر و ایستگاه حمید و تصرف قصر شیرین و عبور از ارتفاعات سرپل ذهاب توسط عراق و عقب‌نشینی نیروهای خودی از مناطق عملیاتی میمک و هلاله و پیشروی دشمن در

مناطق

تنگه بیجار و تنگه بی‌نای.

- 67.4.31: پیشروی دشمن تا کیلومتر ۶۰ جاده اهواز - خرمشهر که با مقاومت سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی

به عقب‌رانده شدند.

- 67.5.1: شروع عملیات فروغ جاویدان توسط منافقین
- 67.5.1: دعوت ستاد کل قوا از مردم برای عزیمت به جبهه‌ها
- 67.5.4: ورود منافقین به شهرهای کرد غرب و اسلام‌آباد و پیشروی در منطقه حسن‌آباد واقع در ۴۰ کیلومتری غرب کرمانشاه

- 67.5.6: انجام عملیات پیروزمند مرصاد توسط رزمندگان اسلام و خروج منافقین از مناطق اشغالی.
- 67.5.16: اعلام قبول آتش بس از طرف عراق
- 67.5.18: اعلام تاریخ آتش بس از سوی دبیر کل سازمان ملل (۶۷/۵/۲۹).